

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek

over de klacht van

Bert Hertogs

tegen

VRT nws.nws.nws en MNM (Instagram)

Met een mail van 17 april 2022 dient de heer Bert Hertogs een klacht in tegen VRT nws.nws.nws en MNM. Aanleiding zijn twee posts op Instagram van 5 april 2022 met als hoofding:

- *Recensent beoordeelt CAMILLE haar lichaam in plaats van muziek: wat is bodyshaming?*
- *CAMILLE in VTM-programma 'liefde voor muziek' wordt in recensie enkel op uiterlijk beoordeeld.*

Bedrijfsjurist Anaïs De Bièvre van de VRT antwoordt met een brief van 1 juli, waarop Bert Hertogs reageert een mail van 10 juli 2022.

Een rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft een hoorzitting gehouden op 23 augustus 2022. Bert Hertogs woonde de hoorzitting bij. Voor de VRT waren Anaïs De Bièvre en redactiechef Katrien Van Der Slycken aanwezig.

DE FEITEN

Klager is journalist en hoofdredacteur van Concertnews.be.

De posts op de Instagramaccounts van nws.nws.nws en MNM zijn gepubliceerd naar aanleiding van een recensie van klager op zijn website Concertnews.be over het VTM-programma *Liefde voor muziek*. In de posts schrijft de VRT: "Recensent beoordeelt CAMILLE haar lichaam in plaats van muziek: wat is bodyshaming?" en "CAMILLE in VTM-programma 'liefde voor muziek' wordt in recensie enkel op uiterlijk beoordeeld", met daarnaast bij de notities een commentaar dat zangeres Camille een van de gezichten is van STIP IT, de campagne tegen pesten van Ketnet (de kinder- en jongerenzender van de VRT).

Onder het commentaar is drie weken later een correctie gepubliceerd met als tekst: "Hoewel de recensie voor een groot stuk focust op uiterlijke kenmerken van zangeres Camille, is het niet helemaal correct te zeggen dat ze 'enkel op haar uiterlijk' beoordeeld werd. Het is juister om te zeggen dat ze 'vooral op haar uiterlijk' beoordeeld werd."

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

KLAGER

De posts geven de recensie van klager op Concertnews.be foutief weer door te stellen dat klager in zijn recensie 'enkel' het uiterlijk van Camille beoordeelt of dat hij haar lichaam beoordeelt 'in plaats van' haar muziek. Klager had het in zijn recensie ook over de muziek van Camille, en niet enkel over haar uiterlijk. Het zou correcter geweest zijn als de posts hadden gemeld dat de recensie 'vooral over het uiterlijk' ging, zoals in het kinder- en

jeugdjournaal Karrewiet van de VRT werd gezegd. Klager heeft het in zijn recensie overigens ook over body positivity, wat niet vermeld wordt in de posts.

De VRT heeft een correctie gepubliceerd, maar heeft de koppen niet gecorrigeerd in de posts zelf maar ernaast, in de beschrijving boven de reacties, in een ander lettertype en een andere lettergrootte. Bovendien leest niet iedereen die tekst omdat een Instagrampost focust op het visuele.

Klager vraagt zich af of het waarachtig is wat Camille zegt in haar bericht op Twitter over de recensie van klager en of de VRT dit voldoende gecheckt heeft. Camille verwijst naar 'niet leuk' en 'kwetsen' wat twee totaal verschillende emoties zijn. De tweet is heel geforceerd en de VRT heeft niet gecheckt of dit niet gespeeld is. Camille heeft bovendien commercieel voordeel bij haar tweet, waarin ze een hashtag gebruikt die verwijst naar *Diamant*, een single die ze op dat moment had uitgebracht.

Klager heeft geen kans op wederhoor gekregen terwijl bodyshaming een ernstige beschuldiging is. Alle andere media die aandacht hebben besteed aan de tweet van Camille over de recensie van klager hebben klager aan het woord gelaten door zijn antwoord op Twitter te embedden en/of een link te leggen naar de recensie. De VRT heeft dat nagelaten. De redactie heeft klager niet gecontacteerd om zijn kant van het verhaal te horen, terwijl het gaat om een bijzonder gevoelig onderwerp. Als dat wel was gebeurd, dan had klager kunnen uitleggen dat het uiterlijk van een artieste deel uitmaakt van het imago dat ze zichzelf aanmeent en dus bekritiseerd kan en mag worden. Niemand kan verbieden om het werk en eindresultaat te beoordelen van visagisten, kappers en stylisten.

Bodyshaming is een ongegronde beschuldiging. De VRT criminaliseert klager met de posts, terwijl er niets onwettigs is gebeurd. Het ontbreekt de Instagramstories in dat verband aan essentiële context voor het jonge publiek. De VRT legt niet uit dat een criticus of opiniejournalist over een rijker palet aan kleuren beschikt om verslag uit te brengen dan een algemeen journalist en dus allerhande stijlfiguren kan hanteren zoals ironie, sarcasme, cynisme, overdrijving enz. Volgens de VRT focussen de posts op het fenomeen van bodyshaming. Maar dit concept botst met het concept van persvrijheid en vrije meningsuiting. Bodyshaming wil immers zeggen dat je geen negatieve kritiek mag geven op iemand zijn uiterlijk. Die context en duiding ontbreken en dat is een ernstige tekortkoming ten aanzien van de jonge nieuwsconsumenten.

Klager heeft door de posts van de VRT en publicaties door andere media zeer veel negatieve en haatdragende berichten ontvangen op sociale media. Hij spreekt van een shitstorm, reputatieschade, aanzetten tot online haat, laster, eerroof, vrijheidsberoving, intimidatie, stalking, belaging, digitale overlast en schending van het integriteitsrecht, en ook een geval van verbale en fysieke agressie op straat. Klager vindt het goed om een educatief stuk te maken over bodyshaming, maar uit een reportage die de VRT naar aanleiding van hetzelfde voorval maakte in het kinderjournaal Karrewiet blijkt dat Camille zich geen slachtoffer voelt, terwijl klager als de bad guy wordt voorgesteld. Daardoor is hij intussen de benadeelde partij. De VRT heeft met andere woorden net het tegenovergestelde bereikt van wat de omroep beoogt met de anti-pestcampagne STIP IT van Ketnet, waarvan Camille ambassadrice is. De omroep heeft (onrechtstreeks) haatgevoelens ontketend tegenover klager, zijn medium Concertnews.be en bij uitbreiding journalisten en media in het algemeen. Klager is journalist en het is duidelijk dat de posts anti-journalistieke voeden bij het publiek.

De VRT vermeldt in de posts de naam van klager of zijn website niet, maar klager en zijn website zijn identificeerbaar doordat de bron, de tweet van Camille, verwijst naar Concertnews.be en door de vele quotes die de VRT plukte uit de recensie van Concertnews.be. Klager heeft in veertien jaar tijd nog nooit een item meegemaakt met zo'n grote impact op hem, zijn omgeving en zijn medium en spreekt van schending van de privacy en de menselijke waardigheid.

De VRT heeft klager achteraf, nadat hij een klacht had ingediend bij de ombudsman bij VRT NWS, een summier recht van antwoord aangeboden op haar Instagrampagina's, maar klager is daar niet op ingegaan omdat hij het onmogelijk achtte om dit in enkele lijntjes en begrijpelijk voor de jonge doelgroep samen te vatten.

VRT

De aanleiding voor de posts op nws.nws.nws en MNM was het bericht van Camille Dhont daags voordien op Twitter waarbij ze een paragraaf van de recensie van klager onder de aandacht bracht, waarin die onder meer verwees naar de 'witte melkbenen' van Camille en scheef dat Camille 'qua natuurlijke looks niet zo bijzonder' is. De tweet kreeg veel belangstelling op sociale media en in andere media. Daarna lichten de posts toe wat bodyshaming is en volgen tips om ermee om te gaan. De redactie beging geen fout door de quotes uit de recensie van klager te omschrijven als bodyshaming. Klager heeft het recht om te schrijven over het uiterlijk van Camille, de VRT heeft het recht om te schrijven dat dit bodyshaming is.

De invalshoek is bodyshaming en daar gaan de posts over. Ze gaan niet over de recensie van klager en evenmin over vrijheid van meningsuiting in recensies. Er was dan ook geen reden om klager om een reactie te vragen of om hem aan het woord te laten om zijn recensie in een breder kader te duiden, temeer omdat hij en zijn website niet worden vermeld in de posts.

De bron voor de posts was de tweet van Camille. De posts verwijzen niet naar de recensie van klager en er worden geen zinnen uit de recensie van klager verdraaid. Eén zin, waar wordt gezegd dat de recensie 'enkel' over het uiterlijk van Camille ging, klopte niet en die is rechtgezet. Maar als in deze zin gestaan had dat het 'vooral' over het uiterlijk van Camille ging, zou de invalshoek dezelfde gebleven zijn, want klager had in zijn recensie gebodyshamed.

De redactie heeft een correctie gepubliceerd bij de notities naast de posts nadat klager de ombudsman bij VRT NWS had gecontacteerd. Ze heeft dat onmiddellijk gedaan nadat ze op de hoogte was gesteld van de niet volledig genuanceerde weergave van de recensie van klager. Klager had zijn bemerkingen twaalf dagen na publicatie van de posts gestuurd naar het persoonlijke mailadres van de ombudsman in plaats van via de officiële mailbox van de ombudsman, die permanent wordt opgevolgd. Daardoor bleef de mail een week ongelezen. Maar zodra hij bij de redactie belandde, heeft die gereageerd en de correctie gepubliceerd. De ombudsman heeft op diezelfde dag aan klager ook voorgesteld om een wederwoord te publiceren bij de notities van de post, maar die is daar niet op ingegaan.

De correctie is gepubliceerd bij de notities naast de posts omdat een Instagrampost zelf niet kan worden aangepast na publicatie. De redactie had de post kunnen verwijderen en hem opnieuw plaatsen als recente post, maar heeft geopteerd om dat niet te doen omdat dit opnieuw massale reacties op de recensie van klager zou genereren.

Dat klager een stroom van reacties en aantijgingen heeft ontvangen, ligt niet aan de VRT. Wie een recensie over een populair tv-programma publiceert en daarin openlijk het uiterlijk van populaire artiesten becommentarieert en bekritiseert, mag reacties en kritiek op sociale media verwachten.

BESLISSING

De VRT schrijft in de Instagramposts dat klager Camille in zijn recensie ‘enkel’ op haar uiterlijk beoordeelt. Dat is onjuist. Klager schreef ook over haar muziek, wat in de posts onvermeld blijft. Het format van Instagram met beknopte teksten en weinig ruimte voor nuancering noopt tot extra omzichtigheid bij formulering en woordkeuze. De korte formulering zonder enige verdere nuancering dat klager Camille ‘enkel’ op haar uiterlijk beoordeelt, is niet waarheidsgetrouw en strookt niet met artikel 1 van de Code. De klacht is gegrond op dit punt.

Op de overige punten is de klacht ongegrond.

De jongerenredactie van VRT NWS heeft de hogervermelde fout loyaal rechtgezet. Ze heeft de rechtzetting meteen gepubliceerd nadat ze kennis had gekregen van de klacht van klager bij de ombudsman bij VRT NWS. De publicatie ervan bij de notities naast de posts is in dit geval binnen het format van Instagram een loyale manier van rechtzetting.

Klager is als hoofdredacteur van Concertnews.be een publiek figuur. Dat hij door de posts identificeerbaar is, betekent geen schending van het privéleven of de menselijke waardigheid.

Wederhoor was niet nodig. VRT NWS stelt naar aanleiding van de recensie van klager, de tweet van Camille en de commotie die daarop volgde de vraag wat bodyshaming is. Daarmee uit ze geen ernstige beschuldigingen die de eer en goede naam van klager betreffen. De posts uiten ook geen ongegronde beschuldigingen ten aanzien van klager.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel:

De klacht is gegrond wat waarheidsgetrouwheid van de formulering ‘enkel op haar uiterlijk’ betreft.

De klacht is ongegrond wat betreft rechtzetting, schending van privéleven en menselijke waardigheid, wederhoor en het uiten van ongegronde beschuldigingen.

Brussel, 8 september 2022